

СЕЉАК

ЛИСТ ЗА ПРЕПОРОД СЕЛА

Да би се ослободили друштвених зала и невоља, које нам мршваре живот, потребно је да власт у земљи узму људи социјалних циљева, објективне вредности и идеала.

Год. 1 — Број 7.
МАЛО ЦРНИЋЕ п. Пожаревац
15. фебруар 1935 год.

Издаје и сарађује: КЛУБ МЛАДИХ ЉУДИ СА БЕЛА
Власник и уредник: СВЕТОМИР С. МИЛДИНОВИЋ, земљорад.

ИЗЛАЗИ:
сваког 1 и 15 у месецу
ПРЕТПЛАТА:
за годину 20 дин., за пола год. 12 дин.

СМЕРНИЦЕ:

Правда држи земљу и градове.

Истинске самоуправе, које не јевтиније да обављају народне послове.

Слободна објективна јавна реч.

Штедња. Јавни терети не смеју убијати привреду.

Нема места ставу скрштених руку.

Југославија почива на солидарности (интереса свих својих чланова).

Организована народна привреда по општем привредном плану.

Пољопривреда је основица југословенске привреде. Зато тражимо да целокупна привредна политика полази од ове основе.

У оквиру општег плана и за остале привредне гране и сталеже олакшице.

Сређен однос између рада и капитала. Најпотпунија заштита и обезбеђење социјалних услова рада и радништва и могућност за његово културно развијање.

Коренит преображај данашње југословенске просвете. Хоћемо да просвета даје човека од самопоуздања, живог осећања дужности и одговорности, оспособљеног за самостално стваралаштво. Расно — биолошка заштита народне животне снаге и породице.

Без Бугара југословенска народна заједница није потпуна.

Снагу за извођење сваког програма даје не само број присталица, већ — и нарочито — дубина њиховог уверења, безусловна преданост циљевима, готовост на жртву и заједничка вера у победу.

Зато наш главни задатак и јесте скупљање људи таквих одлика.

НАРОДНА РЕЧ

У свима до сада изашлим бројевима нашега листа, указали смо и приказали тачно стање нашега привреднога света у економском, привредном и финансиском положају, а сада да прикажемо узроке, оних који су довели народ до тога стања и положаја у земљи.

Сви они, који су били позвани т. ј. којима је народ дао поверење да раде за добро народа и државе, нису урадили ништа.

Напротив, они су својим политичким маневрима у личну сврху, погоршали народно јединство, разделили народ на таборе, одузели му право на слободу да би своје политичке каријере у народу што боље пласирали, а народ довели до руба пропасти.

И док су ти политички и партијски вођи, са појединим народним посланицима стицали популарност и пунили своје џепове на рачун народа, народ је грцао под тешким ударима привредне кризе, остављен на милост и немилост свему и свачему.

Ниједан до данас, од политичких вођа није испунио своја обећања дата народу пред изборе, нити је у потпуности извршио програм своје странке, како је то статутима странке било предвиђено.

Сви досадањи политички вођи, који су били на власти и решавали судбину свога народа и своје земље, нису ни најмање водили бригу о народу, већ специјално за њих и само за њих и своје најближе интимне политичке пријатеље.

То су били људи, који ни најмање нису имали пред собом будућност свога народа, већ само тадашњост, која је из године у годину све горе компли-

ковала стање ствари и доводила до очајања у сваком погледу.

Вођи су своје политичке пријатеље постављали на појединим положајима у држави кроз неспособне, којима није било до тога да реализују и извршавају земаљске законе како је то требало бити, већ су и ови гледали да и њиховим пријатељима изађу у сусрет, а својим вођима се удешавало што више и што боље само да се не замере. И тако су пролазиле године једна за другом.

Народ је наш миран и скроман. Данас је све ово осетио и презрео, презрео је и сасвим изгубио поверење у своје вође, који су га довели до робовања и просјачког штапа?

И народ сад добро зна, откуда код нас и у нашој земљи бесни оволика и страшна криза? За време великих и страшних ратова народ је прошао многе земље и видео како се у њима живи, па и данас читамо да нема веће и горе кризе него код нас?! Истина је да и у другим државама постоји криза, али се она осећа у врховима државне управе, а доле у народу, теку послови нормално, као и да не постоји криза. Јесте, али у свакој другој земљи води се мало више рачуна о народу него код нас.

Како се води брига о народу нека нам послужи овај пример:

Један имућан домаћин, хоји има све услове за бољи живот у своме газдинству, пажљиво води дневник прихода и расхода, као и потребе у кући и према томе даје прогнозу за неколико година у напред.

Чим би домаћин осетио да му нешто недостаје; избила неродица услед суше или елементарних непогода и т. д. или пак цене својим продукtima знатно пале, он би одмах завео примерну штедњу свога газдинства, путем добро смишљеног плана тако, да ниједно чељаде у кући не осети ту промену, већ само он — домаћин. Али, ово не значи да се домаћин лиши свога домаћинства или неке нарочите промене у животу, већ он то лепо и плански, учини потребне реформе у газдинству, са једне позиције пренесе на другу и т. д. и т. д.

Тако би требало бити у селу — општини, срезу, бановини и држави.

Код нас је сасвим обрнуто: у место да се у доба привредне кризе води рачуна и више потребне реформе за стабилизацију стања народних маса, штедња се почиње прво од служитеља и радника.

Новим уредбама и правилницима, предвиђена је трошарина на поједине земљорадничке производе у разним облицима, друмарина се плаћа а народ кулчи, такса на рачуне за своје производе или препродају намирница за животне потребе, која је највише погодила ситног занатлију и трговца, који продају робу од 100 динара плаћају 1. дин. таксе, а велико продаје на ангро, које продају за милионе плаћају исто 1. динар.

Наш је народ казао: „Правда држи земљу и градове.“

Наши вођи се на ово нису обазирали, они су сматрали да је ситница кад се једном служитељу смањи плата или земљораднику у три узастопне године елементарним непогодама уништен усев за 80% процента, наплати порезу чија је основица узета у доба инфлације, када су земљораднички производи били у петоструко већој цени.

И даље, вођи су под маском национализма и празних обећања, ставили своје народу на главу трнов венец, а који се год усудио да о томе јавно и искрено каже коју реч и узме мученика у заштиту, прогањали су га као антидржавног и третирали га као анархисту и револуционара, а кад би се скинули с власти, они би писали пункције и одрицали се целине и јединства.

И ти и такви вођи, ни у једном делу земље нису имали поштене, исправне домаћине и неоужежене синове земље уза се, већ тако зване сеоске „ћилкоше“, беспосличаре, хохштаплере и скроз покварене типове, који живе на туђ рачун и који врше шпијунџу и учену над поштенима, а преко својих вођа добили од власти заштите, да у делању своје посредничке тираније на миран и скроман сеоски свет имају што више успеха.

Претстављали су се како су они прави националисти, како они раде за добро народа (и државе и т. д. и како они имају велике протекције на све стране да могу да учине све што год хоће.

Благо тим вођима, кад уза се имају овакву гарду и када из њихових уста чују предлоге шта треба да се у земљи ради и учини, а то су чести случајеви.

По свему овоме, ми неможемо мирне душе и скрштиних руку остати на предизборној кампањи у овој години а да се не зашитамо?...

1.) Који ће нам људи сада постати политичке вође и колико?...

2.) Ко ће уграбити мандат за носиоце земаљске листе у нашој држави?...

3.) Да ли ће то бити људи из народа, којима је добро познато стање нашега напаћеног света, или ће опет доћи стари и толико пута опробани политички вођи, који су ломили народна и државна кола више пута и после сваког краха бежали.

и 4.) Да ли ће се кандидатске листе по срезovima вршити по слободном уверењу народа на јавним местима, или по ћор — сокацима и забаченим димљивим кафанама путем депеша добивених од неког пријатеља — вође?

Ако све ово буде ишло путем народне воље и слободним изражајем народних маса, постављењем за кандидате по срезovima исправних и по прошлостима поштених грађана ове земље, који су прави националисти а не под маском, лако ће се решити проблем данашње кризе и омогућити брзо и напредно развијање: у економском, привредном и финансиском погледу у овој земљи, која има обилате услове за то. А не дозволимо да поједини ћилкоши и лицемери обуздају народ и скрену с правог пута; *Образама, илузијама и лекцијама, за лично њихову сврху, већ усјајмо и прогонимо их а народу поручимо.*

Да добро пази коме даје поверење и свој глас. Да захтева и шражи да му онај кога бира и шаље у народно преисправништво, обећа; да ће пре свега имаћи на уму државу као целину народа. да ће увек бићи спреман да поднесе и највеће жртве за свој народ у погледу његовог економског побољшања, а не дозволи да народ умире од свакога зла у овој злајној земљи и пошљаје пролетер, који је опасан у сваком погледу.

*Светомир С. Миладиновић
земљ у М. Црнићу*

Обећања су изгубила вредност

— Право је да се ради народ одмори после рата и ратних недаћа — рекоше му. — Буди, народе, без бриге за отаџбину. Ти си је ослободио, васкрсао, браћу сјединио, сад гледај мало свој дом, своја посла, а ми ћемо чувати и твоје тековине. И увећати мал. — Обезбедити им миран и бољи живот, несметани рад, слободан развитак. Ми ћемо ти осветлати светителства дом и веру, слободу и закон. И утрти стазе по целој драгој земљи да идеали, за које си био мучен, за које си робовао, тамновао, крв проливао, жив сагоревао, да ти идеали твоји путују по овој напаћеној грудни као света народна стварност и хране и земљу и народ и буду мелем старим ранама на телу и души.

Тако су певали народу држећи га у загрљај...

Народ је послушао, пристао. Поверио је судбину своју и својих крвавих тековина онима, који су му тада много, много и слатко говорили, чаробно величали, страшно обећавали,

Народ није био лакомислен. Знао је шта је извојевао, шта и колико стекао. Зар паћеник не уме да цени боље дане? Зар трудбеник не зна вредност својих плодова?!

Али је веровао; да добро и право не могу да

помрачи лаж. Да поштење, снагу и чистоту не могу да обору губави пузавци и лукташи са измућканим мождинама која им чили у болесним костима и дупљама. Да мудри не може бити варан.

У то је поверовао. За то се поверио. Али се данас преварио. Све оно што је честити народ мислио да је немогуће, постало је могуће.

Није могуће слободу преобразити у ропство, правду у неправду, ред и законитост у превару и лаж, веру у безверје.

Могуће је те праве вредности вешто уклонити, закопати, па на њихова места поставити лажне вредности у облику мраморних кипова, шуплих изнутра за скровишта и вребалишта лажних храмовника.

Од оних многих лепих речи и обећања није ништа за народ остварено. Доказ су нам прилике и стања у селу и граду, у народу.

Зато: нека се више нико не усуђује да допре у народу са обећањима. Потражиће му народ да види дланове и џепове.

Нека нико не покуша да му мути воду, јер је народ данас хладнокрван, разуман и освешћен. Јер тај који то покуша наићи ће уместо лова на узвитлане тешке народне буце, спремљене за обрачун са таквима и онима који су му на квантум обећавали, на аршин лагали.

Судбоносне погрешке народа

Ко год је паметан и непокварен казаће и потврдити: да је политичка стварност у нашој земљи данас више него очајна и мизерна. Политичке линије и убеђења, програма и дисциплина, политичко вођство и присталице слили су се и заменили једним наказним начелом: »Клањај се и служи ономе ко дограби власт, а сутра кад му отму пљуј га и наружуј да би се додворио новоме госи“.

Авај, шта је довело доведе?!

Шта је дегенерисало здраве појмове предратних неустрашивих бораца за народна права и слободе напредовања? Ко је унео овако ропско начело у овај народ, који је тек настао да живи под својим сунцем; под сунцем слободе и мушкости рођеним из њега самог, из његових жилавих напора и мука у прошлости? Каква је то сила, која је учинила да овај отпорни народ, када је од роба и слуге постао господар, покаже да је створен да буде само роб и слуга? Зар је овај народ умео и могао да сагради своју велику и силну народну кућу — државу, да огради и споља осигура своје добро, да зна и уме да је брани и храни крвљу и животом, а да не уме у њој да живи као човек, и да не зна своје покућство да смести, распореди и намести?!

Зар можемо тврдити: да је овај народ сила, која је саздала све оно што имамо, која је у неустрашивом налету костима зидала, сржљу, телом и крвљу малтерисала и цементирала своју народну кућу, народну будућност, а **оспоравати истину**; да у тим костима, у тој сржи, томе телу и крви, у тој сили **има и мозга**?! Зар тврдити да народ нема разума и осећања?!

То је дрско и покварено!

Али, ето, има и таквих „хероја“, који чине у овој земљи такве поступке да њима отворено и јавно хоће да докажу да овај народ ништа не види, а што види да не сме да се одупре. Другим речима: да ништа не осећа, да нема разума и осећања, јер његову моралну чврстину и истрајност у борби кроз петстотинито ропство, кроз буру и вихор ослободилачких ратова није водила „празна чутура“, како дрски називају сељакову и радничкову главу, него дубоки разум, висока свест и осећање.

Народ је претерано стрљив зато је овакав.

Политичку поквареност, која се данас осећа и види и неправедно баца на частан образ радног народа, начинило је лажно и натурено вођство, начинила је гамад рачмилела испод народних ногу, коју је овај народ пропустио у своје време, у свако време и прилици да изгази и почисти.

Та највећа погрешка овога народа љуто му се свети, поодавно му смета животу и прети да му су-трашњицу и целу будућност затрује и исквари.

Шта је требао да ради народ?

Прво: да буде, начисто да се мора мислити много на последице и бринути више за будућност.

Требао је још одмах у почетку да отаџбину преда у руке паметних, добрих, исправних народних људи, који су заједно са народом патили и кућили, да они својим знањем и великим искуством **очувају високи и чисти морал** којим је обиловао наш народ по ослобођењу и **уреди рушевине ратне**. Ми то нисмо урадили, пустили смо да их измилели гамад нападне и подави. Зато је данас морал срозан, а рушевине остале. Нисмо земљу опасивали обручем способних и поштени људи. И нисмо спремали прву смену, па другу и редом, уништавајући и жигосући све оно што је нездраво и кварно.

У место мислити на последице и бринути се за будућност — ми смо веровали у другог и у време, а гледали свој други посао.

У место удруживати здраве стваралачке снаге нације и од њих спремати достојне смене, достојне народу и времену — ми смо говорили „има времена“ „лакоћемо“.

У место да чистимо коров и гад чим никне, чим се зачне ми смо остављали да то учинимо наједном,

Шта ћемо сад кад нам се павит сплела око ногу, чичкови наленили на одећу, коров загушио путање и намножио подасе свакојаке гамади која нам испи све, када се више ни сами не видимо из тога бучњака, него довикујемо?

Сад ћемо на посао! Да чистимо, да уређујемо. Да поправимо погрешке које нас враћају у назад и да се одвикнемо од претеране вере да један или двојица могу и треба да мисла за све нас и претеране вере да наша снага и воља може без заустављања времена да уклони свако зло са пута.

Чувајмо се више тих погрешака.

Дани поновног искушења су нам на прагу. Ако се преваримо сопствену ћемо јаму дубити.

ПОШАЉИТЕ ПРЕТПЛАТУ.

Неодговорна места.

Јдино слепи не виде и глуви не чују: пустош коју је по народу начинио оркан себичне, незајажљиве грамзљивости, и лелек увесрећених милиона у народу.

У људској заједници сваким даном све више оголелих и осиротелих; све више незадовољних и огорчених. Теразије на којима се мерила равнотежа сиромашних и богатих давно су протегле на страни преситих. Али, теразије на којима се мерило расположење народа, исто тако давно, су претегле на страни незадовољних. Чаша је препуњена. Неравнотежа је очевидна и катастрофална. Дављеник ће се за сламку хватати. Очајнику се у тренутку самоодбране снага подвостручава. Незадовољство, које се ствара преко стрпљивог чекања, не може да се заварава. Стање је преозбиљно.

Овакво стрње рођење је из оваквог рада. Зло рађење готово суђење.

Данашњи систем управљања народом: демагогијом и силом; систем управљања радом неприкосновенешћу појединих грана послова и положаја — учинили су да наступи ово стање у коме се виде само две супротне крајности, које имају неминовно да се сукобе, ако се продужи овако.

Лек је; поправити и уредити унутрашње стање земље на само једном принципу: ниједан положај, никакав рад у заједници не сме бити неодговоран и од народа неконтролисан. Дакле, нико се и ништа не сме крити иза зидова неполагања рачуна. Јер помрчина иза тих зидова прогутала је многу вредност, многу народну муку, и главних народних права и удела. Помрчина срећу и задовољство живота милионима удвешених и упропашћених, и као главни чинилац проузроковала ово стање у коме се незна ко за кога и за шта ради и живи.

Дужности али и одговорности.

ЦРВЕНДАЋ

Било је то онда, када је Господ Бог стварао свет, када је животињама и биљу надевао имена.

Има много прича из предања и када би их човек знао све, знао би и да објасни све оно што се до сада није могло схватити на овоме свету.

Једнога дана Господ седећи у рају и разним бојама премазујући птице, које ће Га својим безазленим циркутањем славити вечно, проспе боје из суда, те умало штиглиц — та лепа птичица и после славуја најбољи певач — не остаје без боје, да Господ није све своје четкице отро о његово перје.

Тада се догодило и то, да магарца добио велике уши, зато што није могао да упамти своје име. (Бог га је вукао за уши; чујеш ли сад магарче?..)

Тог дана догодило се и то да би кажњена и пчела. По свом створењу пчела је одмах почела да прави мед, а људи и остале животиње осетивши сладост његову и почеше да отимају од пчеле. Али, пчела је била рада да све задржи за себе те својом отровном жаоком стаде убавати свакога ко би се приближио њеном саћу. То виде Господ и не беше му право, те одмах дозвола пчелу к себи и казни је. „Ја ти дадох дар да прибираш мед, који је највећа сладост на свету, али ти не дадох и право да будеш немилосрдна према својим ближњима. Упамти ово: кад год убодеш кога мораш умрети“.

Добри и преблаги Господ одмарајући се после сваког стварања пред вече паде му на ум да створи и једну малу сиву птицу. „Упамти, да ти је име црвендаћ“ — рече Господ и метну је на свој длан и пусти да одлети. Црвендаћ летећи кроз зрак спусти се крај једног извора и огледнувши се на његовој мирној површини неопазивши ниједно црвено перо међу својим сивим, по коме би се могао звати црвендаћ. То му бе-

ше загонетно. И одлете Господу. Преблаг Творац седео је на своме престолу. И из његове руке излетали су разнобојни лептири и лепршаху око његове главе. На раменима му гугутаху голубови, а из земље око њега растијаху руже, кринови и разно цвеће, пуно опојног мириса од кога је цео рај мирисао.

Срце у црвендаћа силно је закупало и облетајући око Господа у страху паде му на руку. Господ га упита шта жели. Дошао сам да сазнам од куда је моје име постало, кад ја немам ни перцета црвене боје на себи.

Господ му рече: „рши и слави свога Творца од сад па до века. Тајна, коју сада хоћеш да сазнаш, откриће се онога дана када безумље буде распело на крст: братство, љубав и слободу“.

Векови су прохујали... Људи су дотерали дотле да су научили обрађивати земљу, коју су у узајамном ратовању један од другог отимали, а заробљенике на трг терали и продавали. Та вековна борба од искона створи: на једној страни богаташе, а на другој сиротињу; на једном крају тлачитеље, а на другом тлачене.

Када су првобитни створови Божији — сем човека који је због преступа био раније изгнан из раја — испунили цео земаљски шар, почели су се од првобитних колебица и земуница подизати велики храмови и силни градови, као што беху Теби, Рим и Јерусалим.

После свега овога освану један знаменити дан, који до тада историја није забележила, нити ће га икад забележити и заборавити. И тога дана у зору седео је црвендаћ у трновом дубуну поред гнезда, у коме су лежали младунци, посматрао како се рађа дан и зора руди.

Наједаред кроз једну Јерусалимску капију покуља силан разнолики свет као год из варошких олука и поче се пењати на брег на коме је било гнездо црвендаћа. У тој светини је било: коњаника са перјаницама, целата са железним клинцима и чекињама, Понтифекс са осталим свештеницима, судија који су достојанствено корачали, жена које су плакале, а пред њима јурило је разуздана и наговорена, заведена светина, фаланга скитница, урлајући: „Распи га, распи“...

Црвендаћ је цео тај језиви приказ од бездужности и нечовечности посматрао. „Колико су људи немилосрдни“ — помисли птица. „Није ти довољно што су тог јадника за крст приковали, него су му још из главу метнули трнов венац. Трње му је — како видим — нацизило велику рану и из ње бржде млазеви румене крви... Ох, тај човек, тако леп, и поглед му је тако мио и благ, да га свако мора да воли. Када бих ја био снажан као мој брат орао, ја бих почупао клинце из његових руку и растерао својим љутим канцама и огромним крилима оне људе што га муче...“

Тада се зби завет у рају обећан за сазнање...

Црвендаћ прхну из свога гнезда, остави своје мале зарад њега, и увуче се у трнов венац и својим малим кљуном извуче три, који се беше зарео у чело распетога.

Али, док је то чинио, паде једва кап мученичке крви на грло црвендаћево. Разли се и обоји му нежно перје на грудима...

Од тога, па до данашњега, дана, свима црвендаћима испод грла сија лепо црвено перје као Божија Благодет.

Јов. С. Десимировић
парох у миру.

Молимо наше читаоце да код својих пријатеља препоручују наш лист

„СЕЉАК“